

SAMUEL TAYLOR COLERIDGE • Yaşlı Gemici

İletişim Yayınları, Dünya Klasikleri, 2008-2013 (3 baskı)
© 2008 İletişim Yayıncılık A. Ş.

The Rime of the Ancient Mariner

© Önsöz: L.G. Salingar, "Coleridge: Poet and Philosopher",
The Pelican Guide to English Literature 5: From Blake to Byron,
ed. Boris Ford, Penguin Books, 1969.

© Sonsöz: George Whalley, "The Mariner and the Albatros",
University of Toronto Quarterly, cilt 16, sayı 4, 1947.

İletişim Yayınları 1346 • İletişim Klasikleri 40
ISBN-13: 978-975-05-2307-6

© 2018 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2018, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYANLAR Emrah Serdan, Güneş Akkor

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Ivan Ayzavovski, "Enkaz", 1865

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nail Güçlükol

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SAMUEL TAYLOR COLERIDGE

Yaşlı Gemici

Yedi Bölümlük Bir Manzume

*The Rime of the Ancient Mariner:
In Seven Parts*

İNGİLİZCEDEN ÇEVİREN
Şavkar Altınel

L.G. SALINGAR'IN ÖNSÖZÜ,
GEORGE WHALLEY'İN VE ÇEVİRENİN SONSÖZLERİ,
ORJİNAL METİN VE GUSTAVE DORÉ'NİN RESİMLERİYLE

SAMUEL TAYLOR COLERIDGE (1772-1834) İngiliz lirik şair, eleştirmen ve filozof.

21 Ekim 1772 tarihinde Devon'ın Ottery St. Mary kasabasında, kasaba rahipliği yapan John Coleridge ve bir çiftinin kızı olan Anne Bowdon'ın çocuğu olarak dünyaya geldi. On çocuğun en küçüğü olan Coleridge, ailenin gözbebeği. Çocuk yaşta babasını kaybetmesinin ardından annesi onu Londra'daki bir yatılı okul olan Christ's Hospital'a gönderdi. Coleridge burada ilk sonelerini ve şiirlerini yazmaya başladı. İlk öğrenimini tamamladıktan sonra Cambridge Üniversitesi'nde Jesus Koleje girdi. Fransız Devrimi'nden etkilenerek okulu terk etti ve reformcu harekete katıldı. Alacaklılar ve kötü giden ilişkiler nedeniyle Silas Tomkyn Comberbatche adıyla hafif süvari birliğine yazıldı. Çok geçmeden askerlik hayatının kendine göre olmadığını anladı ve ağabeyi sayesinde, "akıl sağlığı" uygun olmadığı gerekçesiyle terhis edildi. Cambridge'e dönerek ünlü şair Robert Southey ile tanıştı; beraber Bristol'de bir komün kurma hayalleri vardı. 1794 yılında Southey'nin nişanlısının kız kardeşi Sara Fricker ile evlendi. Bu dönemde şiirlerini 1796 ve 1797 tarihli iki derlemede topladı; bir yandan da on sayılı bir ömrü olan *The Watchman* gazetesinde yazdı. Coleridge'in bu yıllarda William Wordsworth ile kurduğu dostluk, edebiyatın en verimli ilişkilerinden biri olmuştur. Birlikte yazdıkları *Lyrical Ballads* (Lirik Baladlar), Coleridge'in *Yaşlı Gemici* şiiriyle başlıyor ve Wordsworth'ün "Tintern Abbey" (Tintern Manastırı) şiiriyle bitiyordu. Bu dönemde tanıştığı Sara Hutchinson'a aşık olmuş, ona *Dejection: An Ode* (Keder: Bir Kaside, 1802) eserini atfetmiştir. 1799 yılında Wordsworth ile Almanya'yı ziyaret etti, Göttingen Üniversitesi'ne başladı ve Almanca öğrendi. Nevralji ve romatizma şikâyetleri olan Coleridge'in doktor reçetesiyle kullanmaya başladığı afyon kısa sürede bir bağımlılığa dönüştü. Sağlığının düzelmesi için seyahat ettiği Malta'da valinin yanında iki yıl özel kalemlik yaptı, Sicilya ve İtalya'ya seyahat etti. 1808 yılından itibaren on yıl boyunca konuşmalar yaptı ve dersler verdi; çağının en önemli Shakespeare eleştirmeni olarak görülür. 1810 yılında Wordsworth ile arası bozuldu; Coleridge bu dönemde intiharı düşündü. Afyonu bırakmak için son bir çabayla kendini Dr. James Gillman'a teslim etti. "Christabel" ve "Kubla Khan" şiirlerini 1816 yılında yayımladı; ertesi yıl *Sibylline Leaves* (Kehanet Yaprakları) yayımlandı. Hayatının son yıllarında muhafazakâr bir Hristiyan radikal olarak ilahiyat ve siyaset-sosyoloji yazıları yazdı. *Biographia Literaria* (1817) bu eserlerden biridir. 1824 yılında Kraliyet Edebiyat Cemiyeti'ne seçildi. Coleridge, 25 Temmuz 1834'te Londra'nın Highgate semtinde, 18 yıl birlikte yaşadığı Dr. Gillman ve ailesinin evinde hayata gözlerini yumdu. Eski Highgate Şapeli'ne defnedilen naaşı 1961 yılında Highgate St. Michael's Kilisesi'nin içine taşındı.

İÇİNDEKİLER

KRONOLOJİ	9
ÖNSÖZ	
COLERIDGE: ŞAİR VE FİLOZOF / L.G. SALINGAR	15

Yaşlı Gemici

SONSÖZ	
GEMİCİ VE ALBATROS / GEORGE WHALLEY	203
ÇEVİRENİN SONSÖZÜ / ŞAVKAR ALTINEL	229

Yaşlı Gemicî'nin
el yazmasından bir sayfa.

Sic Perit Ingenium,
Ingeni (aliter Geni) m
pignora vitam Perpetuam
statuant

we were a whisper in the main
off shot the spectre ship:
and stifled words of mourning pain
mild on each ~~ear~~ lip,
and we look'd round, & we look'd up
and fear at our hearts as a cut
The life-blood seem'd to slip
The sky was dark & dark the night,
The helmsman's face by his lamp gleam'd
From the sails the Dew's dew drop
Till ~~we~~ ^{above} the Eastern Bar
The hoar'd moon, with one bright star
Within it's rather life.
One after one, by the star-dog's
moon.

3c

Yaşlı Gemici

YEDİ BÖLÜMLÜK BİR MANZUME

The Rime of the Ancient Mariner

IN SEVEN PARTS

Facile credo, plures esse Naturas invisibiles quam visibiles in rerum universitate. Sed horum omnium familiam quis nobis enarrabit? et gradus et cognationes et discrimina et singulorum munera? Quid agunt? quae loca habitant? Harum rerum notitiam semper ambivit ingenium humanum, nunquam attigit. Juvat, interea, non diffiteor, quandoque in animo, tanquam in tabulâ, majoris et melioris mundi imaginem contemplari : ne mens assuefacta hodiernae vitae minutiis se contrahat nimis, et tota subsidat in pusillas cogitationes. Sed veritati interea invigilandum est, modusque servandus, ut certa ab incertis, diem a nocte, distinguamus. —
T. BURNET, *Archaeol. Phil.*

ARGUMENT

How a Ship having passed the Line was driven by storms to the cold Country towards the South Pole; and how from thence she made her course to the tropical Latitude of the Great Pacific Ocean; and of the strange things that befell; and in what manner the Ancient Mariner came back to his own Country.

Evrende, görünmeyen varlıkların sayısının görünenlerden daha fazla olduğuna inanmakta hiç güçlük çekmiyorum. Ama bunların familyalarını bize kim söyleyebilir? Ve her birinin önem derecesini, diğerlerine benzeyen ve onlardan farklı yanlarını ve işlevini kimden öğrenebiliriz? Ne yaparlar? Nerede yaşarlar? İnsan aklı her zaman bu konularda bilgi edinmeye çalışmış ama edinememiştir. Gene de, bazen düşüncelerimizde, bir resme bakar gibi daha büyük ve iyi bir dünyaya bakmanın yararlı olduğunu inkar edemem. Bunu yapmayacak olursak, akıllarımız günlük hayatın sıradan konularına alışıp fazlasıyla büzülebilir ve yalnızca tümüyle önemsiz düşüncelere gömülebilir. Ama bir yandan da gerçek konusunda dikkatli olmalı, ölçüyü kaçırmamalı, kesin olanı olmayandan, gündüzü geceden ayırbilmeliyiz. – T. BURNET, Archaeol. Phil.

K O N U

Ekvator'u geçmiş olan bir geminin nasıl fırtınaya yakalanıp Güney Kutbu yakınlarındaki soğuk diyara sürüklendiği ve oradan da Pasifik Okyanusu'nun tropik kesimine yol aldığı; olan garip şeyler ve Yaşlı Gemici'nin ülkesine ne şekilde geri döndüğü.

PART THE FIRST

*An ancient
Mariner meeteth
three gallants
bidden to a
wedding feast,
and detaineth
one.*

It is an ancient Mariner,
And he stoppeth one of three.
“By thy long grey beard and glittering eye,
Now wherefore stopp’st thou me?

‘The Bridegroom’s doors are opened wide,
And I am next of kin;
The guests are met, the feast is set:
May’st hear the merry din.’”

He holds him with his skinny hand,
“There was a ship,” quoth he.
“Hold off! unhand me, grey-beard loon!”
Eftsoons his hand dropt he.

BİRİNCİ BÖLÜM

*Yaşlı bir Gemici
bir düğüne
gitmekte olan üç
gençle karşılaşp
içlerinden birini
durdurur.*

Yaşlı bir Gemici çıkıp önlerine
Durdurdu üçünden birini.
“Kır sakalınla, kor gibi gözlerinle
Niye durdurursun böyle beni?”

Güveyin kapısı ardına dek açık
Ve yok benden yakın kimsesi;
Konuklar toplanmış, masalar donanmış:
Dinle, neşeden çınlıyor içerisi.”

Gemici sıska eliyle tuttu kolundan,
“Bir zamanlar bir gemi vardı,” dedi.
“Bırak beni, çek elini, sakallı kaçık!”
Gemici çekti hemen elini.

The Wedding-Guest is spell-bound by the eye of the old seafaring man, and constrained to hear his tale.

He holds him with his glittering eye –
The Wedding-Guest stood still,
And listens like a three years child:
The Mariner hath his will.

The Wedding-Guest sat on a stone:
He cannot chuse but hear;
And thus spake on that ancient man,
The bright-eyed Mariner.

The Mariner tells how the ship sailed southward with a good wind and fair weather, till it reached the Line.

“The ship was cheered, the harbour cleared,
Merrily did we drop
Below the kirk, below the hill,
Below the light-house top.

The Sun came up upon the left,
Out of the sea came he!
And he shone bright, and on the right
Went down into the sea.

Higher and higher every day,
Till over the mast at noon – ”
The Wedding-Guest here beat his breast,
For he heard the loud bassoon.

*Yaşlı denizcinin
gözlerinin
büyülediği
Düğün Konuğu
hikâyesini
dinlemek
zorunda kalır.*

Ama mıhladı onu kor gibi gözleriyle;
Öyle kalakaldı Düğün Konuğu,
Dinledi üç yaşında bir çocuk gibi:
Gemici alt etmişti onu.

Oturdu bir taşta Düğün Konuğu
Ve dinledi elinde olmadan
Ve şöyle devam etti yaşlı Gemici,
Gözleri kor gibi yanan o adam:

*Gemici
havanın iyi
gittiğini,
rüzgârın da
güçlü olduğunu
ve geminin bu
şekilde Ekvator'a
varana kadar
güneye doğru yol
aldığını anlatır.*

“Rıhtımdan uğurlandık, sefere yollandık,
Çıkıp limandan açtık yelkenleri,
Ardımızda kaldı kiliseyle tepe,
Ardımızda kaldı deniz feneri.

Güneş doğdu sol yanımızdan,
Doğdu içinden denizin;
Işığı var gücüyle ve ateşten yüzüyle
Battı sağda içine denizin.

Tırmandı daha yükseğe her gün,
Ta ki öğle vakti geldiğinde – ”
Duyup umutsuzluk dövündü Konuk,
Müzik coşmuştu çünkü içeride.

*The Wedding-Guest
heareth the bridal music;
but the Mariner
continueth his
tale.*

The bride hath paced into the hall,
Red as a rose is she;
Nodding their heads before her goes
The merry minstrelsy.

The Wedding-Guest he beat his breast,
Yet he cannot chuse but hear;
And thus spake on that ancient man,
The bright-eyed Mariner.

*Düğün Konuğu
düğün müziğinin
çaldığını duyar,
ama Gemici
hikâyesine
devam eder.*

Girmişti odaya güzelim gelin,
Girmişti bir gül gibi göz alarak
Ve yürüyordu önünde şen çalgıcılar
Başları ileri geri sallanarak.

Duydu umutsuzluk, dövündü Konuk,
Ama dinledi elinde olmadan
Ve şöyle devam etti yaşlı Gemici
Gözleri kor gibi yanan o adam: